

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Diktatura nacionalne fraze.

Današnja doba se pred vsemi drugimi odlikuje najbolj po tem, da še ni nobena rodila toliko političnih gesel. Zdi se, da se nahajamo v neki neprestani volilni znorelosti, kakor da bi človeštvo v resnici ne imelo drugega namena, nego da se opišani s par blestečimi izreki — pet za en sold — in da se pritegnejo, čim širši sloji njegovega plemena k temu, da pomagajo ljudem z najboljšim krepkim grlom do politične moči, korit in mandatov. Do te sodbje moraš priti vsaj tedaj, če vidiš da ni današnji dobi nič več sveto in dovolj nedotakljivo, da bi se pred njim ustavila in ga ne pomazala z blatom svoje sebičnosti. Vera nacija, ljudska beda, znanost in umetnost, morala in napredek poleg nevere, lažnivega narodništva, nevednosti in puhlega artizma, nemorale in nazadnjaštva — nič ne stoji dovolj visoko, da bi ga vsake vrste banavzarstvo ne potegnilo globoko med svoje odpadke. In tam kjer ni dovolj razlogov v glavi, tam se iztresajo iz pesti. Doba, ki ji je po njeni duhovni in gmotni brezsmernosti na čelo zapisan »mene, tekel, fares« skorajšnjega krvavega maščevanja in pogina. Narava pomeni red, večno pot po strugah nespremenljivih zakonov in tam kjer se ta red krši, kjer ga hoče o z nasiljem napeljati v nemogoče struge, tam udari narava s smrtonosno pestjo.

Najnovejši šlager so si politični lopovi otročji bedaki in nezreli, še vseh idealov polni mladiči prikočili na temelju nacionalne diferenciacije človeškega plemena. Narod je v nevarnosti, obranimo narod — to je geslo, ki se ob njem vsak razsoden možgan zastoni vprašuje, čemu bi se moralo udeistvovati z orgijami, kakor ga de'ansko udeistvujejo vsak dan.

Če je narod v resnični nevarnosti, kakšna more biti ta nevarnost? Samo dvojná: ali mu nekdo — ki nosi v 20. stoletju še prijazno ime »tuteč« — dela silo materialno ali pa moralno. Za našo državo ne velja ne eno ne drugo, vsaj kar se tiče tega, da bi mu silo delal tuteč. Če narod, ali pa naše ljudstvo, faktično v tem dvojnem oziru trpi, trpi le po roki onih, ki govorijo njegov jezik, ker tisti malenkostni odstotek »tuica«, kakor živi v naši državi, ne pride niti v poštev, da bi mogel izvrševati kakšno nasilnost. A če trpi narod po pripadnikih svojega jezika, je čisto jasno, da ne moremo iskati vzroka trpinčenju v nacionalnem momentu, temveč čisto drugje, in ker bi moralo biti dandanes še vsakemu tencu znano, da se pravi moment ne omejuje na štiri planke ene same države, temveč da posega pre-

ko njih po vsem svetu, je tudi čisto umljivo, da se ne moreš proti njemu boriti omejen na štiri planke. Boj obeh razredov za kruh in dušo je internacionalen in se mora zato tudi internacionalno voditi. Kjer vidimo da se vodi z geslom nacionalnosti, lahko tudi povsod dokažemo, da ga vodi buržoazija, ki gotovo nima interesa, da bi dala delavnemu človeku kruha in duše in ki njegov razredni boj samo zato cepi po sistemu štirih plank, da ga odreže od bojnih kadrov delavnega človeka v »tujini« in ga s tem lahko boli nemoteno pobija. Mi vidimo, da nosi pri nas zvonec »obrambe naroda, ki je v nevarnosti« tipičen buržuj, nasilnik in policajska duša Pribečević, ki je doslej imel za delavstvo samo knuto in vislice, ki mu je kot njegov prosvetni minister pokopal možnost do svobodnega pouka v moderni šoli, a njegovi priganjači, slovenski mladoliberalni doktorji-ministri so odpravili osemurni delavnik, pokopali so mu demokratsko zaščito pred podjetniško požrešnostjo, prepovedali so mu svobodno organiziranje in predali njegove krvavo prisluzene in prihranjene denarce z bolniškimi blagajnami vred rokam njegovih stiskačev. Kaj nam je treba na široko govoriti o vseh zločinih, ki jih je mladoliberalna klika, mati vseh »Orjun« in nacionalnih šlagerjev v zvezi z radikalno zagrešila nad delavstvom? Dejstva ostanejo in proletariat jih ne pozabi. Če pa zanje ne vedo še šoloobvezni mladiči, ki ne morejo na drugačen način zapravljanje žive energije svojega mladeniškega zanosa, ne da bi ga povabliali v blato najreakcionarneših in najanacionalnejših klik, jim ni zamere.

Ampak narod trpi pod tujčevu peto zunaj države! To je resnica, ki ji ni ugovora. Razsoden človek pa se samo to vpraša, zakaj se potem vsa tista nacionalna obramba ne koncentrira zunaj države tam, kjer ntše narodno trpljenje cveče. Junaki, ki so zadnjič v Celju strelali na neoborožene, mirne državljane in delali silo kavarniškim šipam, ti junaki bi šli mari v zasedeno Primorsko ali na Koroško, da tam dokumentirajo svojo voljo: Nič več trpeti! Strelati tam, kjer se čutiš varnega, je lahek posel, figamoški pa tudi od sile. Streljati na ljudi, ki niso odgovorni za dejanja svojih sonarodnjakov drugod ki kažejo resno voljo biti tukaj tkzv. dobri državljani, pa je nemoralno kakor le kaj. In še omeniti nam ni treba, da je vsako gorjačarsko nasilje, pa naj si bo versko socialno ali nacionalno, ravnotako človeško kakor pavianova zadnja

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

plat. Tako nasilje rodi samo protinasilje — imeli smo primer v svetovni vojni, ki se je začela tudi na račun nacionalnih diferenciacij — a kdo trpi radi takšnega nasilja? Ravnoisti narod, ki ga naj »nacionalna obramba« odreši zla. Zneseš se danes nad kakšnim Italijančkom ali Nemcem tukaj, jutri bodo v zasedenem Primorju ali na Koroškem gorele strehe nad glavami nedolžnih naših ljudi in njihova kri še bo pretakala. Točili pa jo bodo prav takšni junaki na temelju prav takšnih šlagerjev kakor pri nas. In ne eden, ampak desetstisoči bodo predani novemu trpljenju.

Kdo dvomi, da temu ni tako? In kdo dvomi, da v teh razmerah »Orjune«, strelj in fraze niso nikakršen izhod? Treba je drugačnih akcij, če hočemo, da bo ljudstvo res obranjeno vseh krivic in žalosti, ki mu sedijo kakor mora spečemu človeku na trebuhu. Pomagajte ljudstvu v domovini, da se preneha nad njim socialni teror gospodujoče kaste, razbijte diktaturo nacionalne fraze, ki ga tlači v bedo in duševno pomanjkanje, izobrazujte ga duševno in mu dajte orožje možgan, organizirajte ga, da se samo reši, ne da bi bilo navezano samo na pomoč mokrih mladčev, ki ne vidijo življenja dva centimetra pred svojim nosom — potem ste storili največ, kar je zanj storiti mogoče. Težje delo je ohraniti svoj narod s tem, da ga napraviš kulturnega, a nihče se ne sme izgovarjati, da se ga ne moreš oprijeti zato, ker je težje. Narod bo živel le v svojih kulturnih vrednotah, ne s tem, da napraviš iz njega tolpo kričačev in voljaško organiziranih ter uniformiranih razbojnikov. S tem, da ste ljubi »Orjunci«, po fašistih kopirali uniformo in militaristično-imperialistično organizacijo, hočete nezavedno napraviti iz našega naroda nekaj, kar ne bo imelo nič samosvojega in še manj človeškega. Hujskate na vojno — pjdite sami bojevat se. Bojevali se boste ne proti tistim, ki naš življenj tlačijo, ker ostanejo ti ljudje ob vsaki vojni v zaledju pri polnih mizah in vlačugah, ampak bojevali se boste proti revežem, ki jim domača buržoazija ravnotako pije kri, kakor našim revežem pod njeno pestjo in kakor naša buržoazija naše reveže v domovini. Narodnega trpljenja potem še ne bo konec. Ljudje še ne bodo postali ljudje, kar te vendar namen našega življenja in lekcija, ki jo dobite od nasprotnika, po orožju močnejšega, tudi vam ne bo pomagala. Le eden ali drugi bo morda spoznal, da ni nobena zasluga biti Slovenec, Jugoslovian, Nemec ali Lah ali Hotentot, da je pa velika zasluga postati iz Slovenca, Jugoslovana, Nemca, Laha ali Hoten-

!! Delavci, zaupajte v svojo moč !!

tota iz lastne moči — človek. In človek postane človek duševno ob ljudeh, ne z revolverjem in palico proti njim.

Organizacijski pravilnik

Socialistične stranke Jugoslavije, veljaven za slovensko ozemlje za čas do skupnega strankinega kongresa.

(Z dopolnili pokr. strankinega zbora v Celju 6. in 7. januarja 1923.)

Ime in cilj.

§ 1. Stranka se imenuje »Socialistična stranka Jugoslavije« (SSJ). Na slovenskem ozemlju posluje kot organičen samoupraven del te stranke: pokrajinska organizacija SSJ za slovensko ozemlje.

§ 2. Socialistična stranka Jugoslavije je združitev vseh tistih državljanskih kraljestva SHS, ki si služijo svoj kruh z delom in ki imajo brez ozira na vero, narodnost, starost, spol itd. namen in voljo delati za socialistične cilje.

Kakšni so ti cilji in kakšna je pot k njim, določa strankin program.

Strankin program, ki je obvezen za vse člane stranke, mora biti javno razglašen in ne sme ostati tajna nobena njegova določba.

§ 3. Stranki pripada lahko vsaka oseba, ki si služi svoj kruh z delom, priznava strankin program, se po njem ravna, ga razširja, stranko duševno in gmotno podpira ter ne stori ali dela nič nečastnega.

§ 4. Za vstop v stranko je treba podpisati od pokrajinskega odbora izdano pristopno izjavo in jo predložiti v odločitev krajevnemu odboru SSJ v občini stalnega bivališča. Če tam ali v bližini sploh še ni organizacije, je treba predložiti pristopno izjavo naravnost pokrajinskemu odboru, ki posluje po tom svojega pokrajinskega tajništva kot odbor za organizacijo »Pokrajinska centrala«.

Sodrug iz krajev, kjer je organizacija, ne smejo biti člani v drugih organizacijah, temveč le v domači.

Pri politično posebno razglašanih osebah odloča o sprejemu odbor okrožne organizacije, oziroma pokrajinski odbor.

§ 5. Dolžnosti članov so v splošnem označene pod 3. točko. Zlasti pa mora vsak sodrug

a) čitati kak političen strankin list,
b) redno plačevati strankin davek,
c) brezpogojno varovati ugled stranke, pokoravati se veljavnim odredbam in sklepom odgovornih odborov in zborov ter ne sme nikdar in v nobenem oziru kršiti discipline.

Seveda ne sme noben član pripadati nobeni drugi politični stranki ali organizaciji, tem manj pa zanjo delovati. Tudi ne sme stopiti kot delodajalec v kartel proti delavcem.

Od vsakega člana se pričakuje, da je organiziran tudi strokovno, gospodarsko in kulturno.

§ 6. V splošnem so člani glede dolžnosti in pravic popolnoma enaki. Glede odločilnih pravic se pa članstvo deli v tri skupine:

1. Pravi člani so tisti sodrug, ki so že najmanj tri leta organizirani. Le taki člani morejo biti izvoljeni za strankine funkcionarje. Izjema je dovoljena le za tiste organizacije, ki so se šele ustanovile.

2. Novi člani so tisti, ki so že eno leto, ne pa še tri leta organizirani. Imajo vse pravice v stranki, le voljeni ne smejo biti, razen v novih organizacijah.

3. Poskusni člani so tisti, ki še niso eno leto organizirani. Ne smejo biti voljeni in v raznih političnih in taktičnih vprašanjih ne smejo niti glasovati, ker imajo kot novinci pač po navadi najboljšo voljo, a žal premalo izkušenj. O važnosti vprašanj, pri katerih nimajo pravice glasovanja, odločujejo pravi in novi člani od slučaja do slučaja. Brez potrebe pa ni treba delati razložka pri glasovanju.

§ 7. Pravi in novi člani imajo pravico na pravno varstvo v vseh zadevah, kadar trpe brez lastne krivde kako politično krivico.

§ 8. Tam, kjer ni 10 članov, posluje kak posameznik kot strankin zaupnik. Ta zbira okrog sebe tudi druge člane in obračunava zanje kot zaupnik. Vsi prispevki se stekajo v blagajno pokrajinskega tajništva.

§ 9. Tam, kjer je vsaj 10 članov, se ustanovi krajevna organizacija SSJ. Krajevne organizacije so omejene po občinskih mejah.

§ 10. V obsežnejših občinah, kjer so posamezni kraji oddaljeni tako, da je težko upati na polno udeležbo pri občinih zborih, kakor tudi povsod tam, kjer ima organizacija nad 200 članov, se razdeli na več krajevnih organizacij, ki so upravno popolnoma samostojne, politično in taktično jih pa vodi skupni politični odbor SSJ. V takih občinah se sklicujejo skupni občni zbori le v izrednih slavnostnih prilikah. Sicer pa opravlja delo občnega zbora zaupniški zbor, ki sestoji iz odbora in zaupnikov. Te zaupnike izvolijo člani na članskih sestankih posameznih krajevnih organizacij. Tudi nobena taka organizacija naj nima nad 200 članov. Zaupniški zbor naj ne šteje nikdar nad 100 članov, ki naj se razdele na posamezne krajevne organizacije po številni moči.

§ 11. Občne oziroma zaupniške zборе naj sklicuje odbor najmanj vsak drugi mesec, v važnih, politično živahnih dobah pa tako pogosto, da so vsi sodrug vedno poučeni o vseh važnih dogodkih v stranki, posebno pa o vseh strankinih ukrepih, ki bi jih znali nepoučeni sodrug krivo tolmačiti. Le tako bo mogoče, da ohranijo člani zaupanje do svojih zaupnikov in odborov.

§ 12. Na čelu krajevne organizacije stoji odbor (5 ali več članov), ki vodi vse upravne in agitacijske posle v smislu veljavnih sklepov. Podrejen je neposredno okrožnemu odboru, potem tega pa pokrajinskemu odboru; v zadevah krajevnega pomena pa občnemu, oziroma zaupniškemu zboru. Vse poslovanje nadzorujejo trije nadzorniki. Vsako leto najmanj enkrat se vrši letni občni oziroma zaupniški zbor, ki presoja poročila in račune, voli na novo odbor, nadzornike in delegate na strankin zbor ter odločuje v vseh krajevnih zadevah.

§ 13. Krajevne organizacije in zaupništva so dolžna izvrševati odločbe pokrajinskega odbora, ki naj jih nadzira po potrebi tudi neposredno.

Poleg ostalih dolžnosti so krajevne organizacije in zaupništva dolžna pošiljati pokrajinskemu tajništvu mesečno poročila o svojem delovanju in stanju ter točno izpolnjevati vse obveze napram stranki.

§ 14. Nobena krajevna organizacija SSJ ne sme obstajati, če ni naznanjena pokrajinskemu odboru. Imena SSJ se pri nobeni priliki ne sme poslužiti niti brez dovoljenja pristojnega političnega odbora SSJ. To velja posebno za kandidatske liste pri vseh volitvah.

§ 15. Doseganje krajevne organizacije KDZ ostanejo lahko še dalje organizirane pod tem imenom, le prejšnja pripadnost k JSJS se izpreminja v pripadnost k SSJ (§ 10. pravil osrednje KDZ).

§ 16. Za kmetško ljudstvo je KDZ politična, strokovna in gospodarska organizacija obenem. Vendar je tudi na kmetih za tovarniške delavce in za druge, ki delajo za mezdo, potrebno, da se organizirajo tudi strokovno vsak pri svoji stroki.

§ 17. V večjih občinah, kjer je v smislu § 10. več krajevnih organizacij, so te lahko organizirane tudi po občinah. Vendar naj ne bo odbor politične organizacije nikdar obenem tudi odbor strokovne. Delavci iz takega obrata, ki stanujejo izven občine, naj se pa organizirajo pri politični organizaciji svoje bivališča, razen če tam ni organizacije in jih je premalo za njeno ustanovitev. Člani naj se zavedajo, da so politične pravice navezane na stalno bivališče.

§ 18. Pri vstopu se pobira od vsakega člana pristopnina.

§ 19. Strankin davek raste progresivno po dohodkih in pada po potrebah člana, kakor je razvidno iz razpredelnice, ki bodi vedno ponatisnjena na hrbtu pristopne izjave. To razpredelnico kakor tudi višino pristopnine določa pokrajinski odbor v okvirju določenem na pokrajinskem zboru.

Za plačevanje tega davka je bistveno, da člani sami priznavajo svoje dohodke vsaj enkrat na leto. Zadeva vesti je, da jih priznavajo pravilno, stranka takih priznanj ne bo kontrolirala. Želi pa, da dosežejo vsi njeni člani tisto stopnjo socialistične zavedenosti, ki jih bo moralno prisilila priznavati svoje dohodke točno in plačevati strankin davek po razpredelnici.

Sodrug somišljenik! Ne zahajajte v kavarne in bravnice, kjer ni na razpolago vašega glasila. Agitirajte za »Naprejek«.

Politične vesti.

+ »Radnik«, glasilo Neodvisne proletarske stranke (bivših komunistov) v Beogradu, hudo obsoja v svoji 12. številki oportunistem in da je hotela dogovorito z demokrati osnovati rumene sindikate, pri čemer je onemogočila delo Fabjančiča, Klemenčiča in drugih samo zavest proletariata. Ostro prijemlje Stefanovića, ki je tekom enega leta izdal znano brošuro o svojem delu kot vojni ataše na Dunaju in postal glavni urednik »Delavskih novic«. Uspešni kompromisi s klerikalci in izključenimi socialpatrioti so gospodo tako opogumili, da so javno pričeli z likvidacijo razrednega proletarskega gibanja in se začeli zedinjevati z odkritimi oportunisti. Skupina okoli »Delavskih novic« je bila pozvana na konferenco, na kateri so osnovali Neodvisno delavsko stranko, a je to konferenco bojkotirala in se družila z oportunisti, socialpatrioti in monarhisti ter ustanovila korumpirano SSDL. — Nekateri najkrepkejši odstavke bomo objavili v prevodu v prihodnjem »Ljudskem glasu«.

+ Da napredujemo, konstatira »Orljuna«. Naš napredek pa vidi v tem, da smo se na vso moč zavzeli za namestnika Hribarja, ko je zagrozil z energičnimi ukrepi proti vsakemu razbojništvu, kakor se je zgodilo v Celju, pa četudi bi se to razbojništvo skrivalo pod nacionalno suk-

njo. Junaki palice in revolverja so v peresu zelo šibki. Če si ne zna o poiskati boljših razlogov v boju proti delavskemu razredu, nego je ta, da smo v intimnih zvezah s Hribarjem, ker odobravamo vsako ostro mero proti uvažanju anarhije v javno življenje, potem je bolje, da kar prenehajo s pisarenjem. Na tem polju si bodo s tem načinom namreč priborili samo nevenljive blamaže. Delavstvo ne gre na ta lim kakor tudi ne tisti lim, ki ste začeli žniti popati svoje socialno navdahnjene vrstice: Podjetniki-rodoljubi, varujte interese svojih izkoriščancev. Kar je dobrega v Hribarju, to bomo vedno zagovarjali ne zavoljo osebe, ampak zavoljo stvari. Kar je slabega, smo doslej še vedno pobijali, pobijamo in pobijali bomo še v tistih časih, ko se boste vi žniti družili v enotno kapitalistično fronto proti delavstvu.

+ **Ljuba načelnost.** V Belgradu inšetarijo naši radikali Hribar, dr. Sajovic, minister Zupanić in dr. Lenard za mandate in glasove, ki naj bi pridobili radikalcem v Sloveniji kak mandat. Dr. Sajovic ima Kočevarja za seboj, Zupanić štajerske Nemce, Hribar ljubljansko narodno napredno stranko, dr. Lenard n'kogar. Kako naj tedaj postanejo složni? Dr. Sajovic se bo baje pridružil Protiću. — Demokrati se hočejo v Srbiji ponekod združiti s Pašićem proti Protiću, dr. Korošec pa je vnet za Protića in hoče pridobiti zani vovodinske bunjevce.

+ **Plačilo naših vojnih dolgov** bo zahtevala Anglija. Najbrže na način, kakor je sama uredila odplačevanje svojih dolgov Ameriki, kar bi nas stalo vsako leto 364 milijonov Din.

+ **Italijanski parlament** je v soboto po kratki debati odobril jadranske (rapske) konvencije z Jugoslavijo.

+ **Čerčin in Krasin v Berlinu.** Krasin je prišel v petek, v nedeljo pa Čerčin. Konferirala bosta z nemško vlado. V zvezi z njunim prihodom v Berlin so začele takoi krožiti vesti o grozeči vojni, na katero se pripravljajo Rusi ob poljski in rumunski meji. Vesti o novi vojni imajo pač namen spraviti Francoze iz ravnotežja ljudstvu pa zastreti pogled in ga zbegati.

+ **Francozi in Belgijci** so se sprli radi nadaljnega postopanja v Poruhrju. Poincare si baje želi konca, pa ne najde pravega posredovalca za sporazum z Nemčijo, ker Italijanom ne zaupa. Angleži so pa boli zainteresirani na tem, da ustvarijo angleško-ameriški blok. — Francoske oblasti so ustavile v Essenu ves osebni železniški promet: stavka rudarjev traja naprej.

+ **Turki priznavajo neodvisnost armenskega ozemlja**, kar je izjavil Ismet paša v svoji spomenici armenskemu kralju Husseinu. Tudi neodvisnost Sirije, Palestine in Mezopotamije so priznali Turki.

+ **Pred Smirno so Turki zaprli vhod v pristanišče z minami.** Kljub temu pa upajo, da bo prišlo do mirne poravnave, ker Turki zavezniške flotilje še niso napadli dasi so dobili tako povelje od svoje vlade.

Dnevne vesti.

»Delavske novice« so na tem, da po-
žito. Že prece' časa jim ni bilo dobro. Bo-
lehajo na tisti bolezn, ki je znana pod
imenom volilna mrzlica. Kako se revčki
v zadnji številki zvičajo in tresejo v deli-
rju dokazovanja, da smo od Toneta Kri-

stana vzdržavana in od demokratov
podkupljena banda. Tako težkega slučaja
že nismo dolgo doživeli in se bojimo, da
bi ne spadal malce tudi pod dr. Šerkotov
nož. To imamo od tega, če se napotijo
Fabjančiči na dolgo pot k belgrajskemu
ministru in se na poti prehladijo. Bolj ne-
go oni trpi o potem bralci.

**Načelnstvo Mednarodne družbe za bi-
blijski študij** je sklenilo uvažati med svoje
članstvo esperantski jezik, ki je jezik bo-
dočnosti. Ta družba pa šteje kakih 100 ti-
soč članov, ki so v dobrih organizacijah
raztreseni po vsem svetu.

Prof. Röntgen je umrl 10. t. m. v
Monakovem. Znamenito je postalo nje-
gov ime l. 1896., ko je iznašel takozv.
x žarke, ki jih danes imenujemo po njem
Röntgenove in si brez njih ne moremo
predstavljati moderne medicine. Poka-
zalo se je to zlasti med vojno. Pred nje-
govim izumom so mogli zdravniki komaj
slutiti, kje se je nahajala krogla ozir. ko-
šček železa itd. v človeškem telesu. Da-
nes ranjenca »röntgenizirajo«, vidijo na-
tančno košček, ki ga je treba odstraniti,
torej je operacija veliko manj nevarna.
A tudi za diagnozo mnogih drugih bolez-
ni je Röntgenov izum velike važnosti.

Delavci! kupite čevlje samo z znam-
ko »Peko« domačih tovarov **Peter Kozina
& Ko., Tržič**, ki so najboljši in najcenejši.
Glavna zaloda na drobno in debelo, **Ljub-
ljana, Breg 20.**

Ljubljana.

V višji šolski svet sta bila izvoljena
v skupini srednješolskih učiteljev profe-
sorja dr. Pivko iz Maribora in Fr. Jeran
iz Ljubljane. Klerikalca dr. Žmavc in dr.
Breznik sta propadla.

Marionetno gledališče v Ljubljani
(»Mestni dom«) je moralo radi obolevosti
dveh igralcev in režiserja zopet ukiniti
redne nedeljske predstave. Med tem se
vršijo vaje z novo izpopolnjenim oseb-
jem in pripravljajo nove igre. Vodstvo upa, da
v kratkem premaga vse ovire in da bo
moglo gledališče za kaka dva tedna zo-
pet pričeti z rednimi predstavami.

Društvo najemnikov za Slovenijo
opozarja, da se bo vršila prihodnja javna
odborova seja v sredo, 14. februarja ob 20.
v veliki dvorani »Mestnega doma«.

Celje

**Kje le morala organizacije jugoslo-
vanskih nacionalistov (Or-ju-ne)?** Ves
teden smo imeli priliko zabavati se z raz-
ličnimi članki nad vse »radikalne« »Orju-
ne«. Da bo zabava še podočnejša, lahko
danes javnosti opišemo zanimivo sovra-
štvo celjskih orjunašev napram Nemcem.
Ponoči od 1. na 2. februarja so demon-
strirali proti nemški prireditvi ter razbi-
jali šipe, teden dni pozneje pa hodijo naši
junaki od tvrde do tvrde tkzv. nemških
zasovražencev in z nabiralno polo pobir-
ajo prostovoljne prispevke za — Orjuno!
Pri tem poslu se na bolj odlikujeta neki
pri tukašnjem okrožnem sodišču nastav-
ljeni pisarniški pomočnik ter neki carinski
uradnik. Ali ni to naravnost sramota? Z
grožnjami češ, če nas ne boste podpirali,
vam bomo pa šipe razbili, pobirajo ti lju-
dije denar, da bodo lahko drugi plačali
razbičalcem dičete po 200 Din ter prosto
vožnjo. In to zahtevalo od tistih, proti ka-
terim napovedujejo najostrejši boji! Ali
jih ni sram? Kaj pa porečete slovenski
javni nameščenci k temu, da imate takšne
kolere med seboj, ki omadežujejo ugled
našega poštenega slovenskega javnega
nameščenca? Ne bi kazalo biti tako agi-

leni ter odločen revolucionarec za svoje
ter človečanske pravice sploh? Drugega
izreka nimamo kakor da se orjunašev
sramuemo. Vsak zares pošten Slovenec
se bo gotovo s studom takšnih perversnih
ter obenem tudi hudobnih ljudi izogibal.

Divjaški narodnjaški boji, ki morijo
vse narode, bodo končani samo s pravič-
no rešitvijo narodnega vprašanja. Samo
socialistična stranka ima zato do-
bro teorijo v svojem programu in pravil-
nik, s katerim bo mogoče to teorijo uva-
jati v življenje.

Iz stranke.

Odborova seja sedanega in prejšnje-
ga odbora krajevne politične organizacije
SSJ v Sp. Šiški se bo vršila v sredo, dne
14. t. m. ob 19. v Zadržnem domu.

Kraj. pol. org. v Spodnji Šiški je ime-
la 7. t. m. svoj redni letni občni zbor.
Občni zbor je razmotril stvarno o že
izvršenem delu kraj. pol. org. v Spodnji
Šiški kakor tudi o smernicah za bodoče
delo. Volitvam, ki so danes najaktualnej-
še vprašanje, bo treba posvetiti več po-
zornosti. Odbor in članstvo bo moralo
skrbeti, da bomo dostojno končali borbo,
ki nas čaka. — V odbor so bili izvoljeni
sledenci sodrugi: V. Tarman, J. Golmajer,
M. Kovačeva, J. Lepša in J. Mežnarič.
Za predsednika je bil izvoljen sodr. Mež-
narič, za podpredsednico sodr. Kovače-
va, v kontrolo ss. Vinko Vrankar in Mi-
loš Trobonjača, za namestnika ss. J. Ju-
rinac in A. Belič.

**50 poslancev ne bo bistveno izpre-
menilo** sedanega stanja, pač pa 50 novih
organizaci!

KAJ HOČEJO S SVOJO GOSPODAR- SKO POLITIKO SOCIALISTI.

Premogariji hočejo, da bi premogov-
nike imelo v lasti ljudstvo, ne pa kapita-
listi. Hočejo, da bi se rovi obratovali za
proizvajanje premoga, ne za profit.

Železniški delavci hočejo, da bi ljud-
stvo posedovalo železnice in s tem zasu-
guralo boljšo službo za javnost in dobre
delovne razmere železniškemu delavstvu.
Tako bi se upoštevali le interesi splošno-
sti, ne pa profit posameznikov.

Tudi socialisti hočejo, da bi ljudstvo
posedovalo železnice in rudnike in da bi
se jih obratovalo v prid ljudstva in ne za
profitarje.

Ampak socialisti se ne zadovoljujejo
samo s tem. Oni hočejo, da bi ljudstvo
posedovalo in obratovalo vsa sredstva
proizvajanja in razdelitev bogastev, ka-
kor so naravni zakladi, mlini in tovarne,
banke in klavnice železnice, parniki, br-
zovjavne naprave itd.

Kadar bo ljudstvo posedovalo indu-
strije in jih obratovalo v dobrobit vseh,
namesto za profit nekaterih, tedaj šele bo-
do rešeni takozvani industrialni in poli-
tični »problemi«.

Industrija v rokah posameznikov, de-
lujoča za profit, je kapitalizem. Industrija
v posesti vsega ljudstva, demokratična
kontrola in gospodarstvo je socializem.

Dopisi.

Izsesevanje delavstva. Svoj čas do-
kter ni prišel postane načelnik g. Jeraš na
Rakek, so si v prostem času železničarji
in vaški delavci iskali postranski zaslužek

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Liza je odgovorila, da je tudi »samo enkrat« dovolj. Ona ve iz svoje lastne izkušnje... In ona pozna puhloglavke, ki si kodrajo lase! Zakaj hodijo z moškimi ponoči — in z oženjenimi moškimi, če so poštene? Liza tudi ve, kaj je Ida govorila —

France je pordečil do ušes.

»Nič hudega ni mislila, čuješ Liza. Ona bi rada pomagala delavskim ženam. Stvar se imenuje porodna kontrola — in ona bi rada naučila žene — —«

»Če bi rada učila žene, zakaj ne govori z ženskami? Čemu se obeša samo na moške in jim pripoveduje te reči? Ali misliš preslepiti mene — mene, ki veš, kaj sem bila?«

Liza je zopet prišla histerija, hujša kot kdaj prej.

France je spoznal, da je z romančki ravno tako kakor z mučeništvom: muke prinašajo, dasiravno romantiki molče o slabih straneh. Bilo mu je silno hudo, kajti globoko je spoštoval mater svojih otrok in za ves svet ne bi hotel, da bi bila trpela. Priznal si je, da ima Liza prav; njene besede so ga zadele in rezale z bolečino. Rekla mu je, kako bi se on počutil, če bi izvedel, da je ona hodila z moškimi ponoči naokrog po ulicah; to je bilo prepričevalno. Slabo bi se počutil.

Grenki spomini so zopet poplavalili njegovo dušo. V družbi lahkomišelnih tovarišev je bil posetil hišo prostitucije in tam se je seznanil z Elizabeto Husar — on je njeno ime vedno izgovarjal Eliza Betusar — ki ga je vzela v svojo sobo. Ali namesto da bi bila sladka z njim, kakor je navada, se je pričela jokati. Potožila mu je, da je silno nesrečna in se je smilila Francetu. Vprašal jo je, zakaj ne zapusti bordela. O, saj je poskusila že večkrat, ali kaj pomaga? Poštene plače ne more dobiti, pa če bi jo dobila, je križ z moškimi. Ker je velika in prikupna, je gospodarji nikoli ne puste na miru; torej je vseeno, kje da je.

Sedela sta skupaj na postelji in se »pletla v pogovor. France ji je povedal nekoliko o svojem življenju in ona je sledila z žalostno povestjo. Bila je še mlada, ko so jo stariši prinesli v Ameriko. Oče je bil ubit po nesreči in mati je preživljala sebe in kopico otrok s čiščenjem sob. Liza je zrastle v kleti na vzhodni strani New-Yorka in odkar se spominja, je bila vedno tarča spolnih napadov; mali, pokvarjeni dečki so jo naučili trikov in odraščeni moški so jo kupovali za sladkor in živež. Kljub temu se je bojevala za poštenost; silila je v šolo, čeprav je bila raztrgana. Ko je bila stara trinajst let, je dobila s pomočjo oglasa v časopisu službo pestunje. Ta del njene povesti je naredil poseben vtis na Franceta — bila je v resnici najžalostnejša zgodba njenega življenja.

z napajanjem in krmljenjem živinskih transportov, kar bi bil dober zaslužek pri današnji slabi plači. Z eno službeno potezo, katera menda ni nameravala zado- stiti železniškim varnostnim predpisom, temveč le pohlepnosti no zaslužku, so od- dali napajanje in krmljenje živine spod- tvrdki Rud. Ševar vd., duša tega podjetja je France Gornik, bivši postni načelnik na Rakeku, ki se nahaja menda čez leto na dopustu. Tvrdka Lud. Ševar vd. zaračunava 25 D'n in tudi več za na- pajanje živine pri enem vagonu, delavcem plača pa le 12.50 Din, kar je postavno čezmerno. Da se vse to tako mirno do- gaia ter da g. načelnik tako očetovsko skrbi za to dogajanje, so vzrok menda vezi s tvrdko, ker ji posoja iz železniške blagaine tudi denar na odgovornost do- mnega blagajniškega uradnika. Prosimo no izkoriščevanje delavnega ljudstva pre-

višjo oblast, da v nadalnje tako čezmer- preči. Delavstvo pa naj se ne pozabi str- niti v močno organizacijo, ki mu more bolj pomagati nego oblasti.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani. Drama: V torek zaprto; v sre- do »Za pravdo in srce« izven; v četrtek »Čudež sv. Antona« in »Črna dama iz sonetov«, red E; v petek »Ugrabljene Sa- binke«, red A; v soboto »Za pravdo in srce«, red B; v nedelo ob 3. popoldne »Lilion«, izven; ob 8. zvečer »Ugrabljene Sabinke«, izven; v ponedeljek, »Čudež sv. Antona« in »Črna dama iz sonetov«, red D. — Opera: V torek »Carmen« ob 3. popoldne, izven; v sredo zaprto; v če- trtek »Vrag in Katra«, izven; v petek, »Nižava«, red C; v soboto »Prodana ne- vesa«, red A; v nedeljo »Rigoletto«, iz- ven; v ponedeljek zaprto.

Njena služba je bila v »krasni« hiši, v kakršni še ni bila prej v svojem življenju. Bilo je kakor v nebesih in ona se je trudila, da zadovolji svojo gospodinjjo in njenega otroka. Bila je tam komaj dva dni, ko je gospodinja našla mrčes na otro- ku. Razsrdila se je in zahtevala, da pokaže Liza svojo glavo. Pogledala je in seveda je našla mrčes v njenih lasih. Liza še danes ne razume, zakaj se je dobra gospa tako jezila zaradi malenkostnih uši; ona ni sploh poznala nikogar v svoji dru- žbi, ki ne bi imel uši. Ali gospa jo je imenovala podlo krea- turo in ji zapovedala, naj takoj pobere svoje stvari in se iz- gubi iz hiše. Liza je morala čakati, dokler ni prišla v bordel, predno so jo naučili, kako se človek znebi uši in kako je treba skrbeti za telesno snago.

Vsega tega se je spominjal France in potem je padel na kolena pred svojo ženo, jo prijel za obe roki in prisegel, da razen besed ni imel ničesar s kodrolaso Ido. Povedal ji je natančno vse do besedice, kaj sta govorila tisto noč, ko jo je spremljal domov in nato je ponovno prisegel, da nikdar več ne stori kaj takega. Takoj pojde k Poljančevi in ji pove, da je »vsega konec«

Liza ga pogleda skozi solze.

»Ni treba iti k nji.«

»Kaj pa naj storim?«

»Nič. Na miru jo pustiti, pa je. Bo že sama spoznala, da je konec.«

Ali če ima človek mrtvo ljubezen, je ne more pustiti, da gnije na cesti. Neka tajna sila te žene, da jo pošteno pokop- lješ. France je kljub svojim slovesnim prisegam vedno mislil na lepo Ido. Premišljeval je, kako naj nastopi, kadar se zopet snide z njo in kako naj jo nagovori. Zdaj mora biti previden: gledati mora, da bo sam z njo, kajti prepričan je, da bi ga ljubosumne babnice v organizaciji zopet zatožile. Najboljše je, da ji pove resnico, pove, kdo je njegova Liza, kaj je bila in kaj so njegove dolžnosti napram nji. Sodružica Poljančeva bo seveda ganjena in solze zalijejo njene ljubeznive oči; morda počasti njegov pametni sklep in pripozna odgovornosti, ki jih ima on, oženjen mož. Ločiti se morata, to je res, am- pak dobra prijatelja ostaneta za — vedno, vedno. France je v mislih držal njeno roko in ponavljal sam pri sebi: Vedno, vedno... Prepričan je, da bo moral izpustiti drobno, mehko roko, dasiravno mu bo hudo...

Kremen še ni bil na jasnem, koliko časa se bo spodobilo držati Idino roko, ko je — gredoč z dela po Jeffersonovi cesti — zagledal pred sabo ponosno dekleško postavo, ki mu je pri- hajala naproti. Francetovo srce je poskočilo. Saj jo je spoznal po klobuku s puranovim peresom. Toda čim bližje je bila tem bolj je bil zmešan in vse lepe besede, ki jih je bil pripravil za resni trenutek, so mu ušle z glave. (Dalje prih.)

Dobro se je označil.

Nek govornik, ki so ga na shodu sil- no motili z medklci, je jezen zaklical:

»Kakor hitro odprem usta, slišim ka- kega osla, ki govori.«

Nedolžen je.

Tat svojemu zagovorniku: »Zelo sem vam hvaležen, gospod doktor, da ste me tako dobro zagovarjali. Ali sem sedaj po- polnoma prost?«

Odvetnik: »Seveda! Saj sem vendar dokazal vašo nedolžnost.«

Tat: »Sedaj, gospod odvetnik, pa mi še povejte ali smem nositi ukradeno suk- njo?«

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ)

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Zrcalna manufaktura, Grosuplje
prodaja na debelo po najnižji
ceni navadna nebrušena ogledala
različne velikosti. Prevzame po-
pravila (oblaganje) nerazbitih
ogledal, kakor tudi oblaganje
čistega stekla. Sprejmejo se pot-
niki proti proviziji.
M. Košak, Grosuplje.

BERSON
GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnije so kakor usnena!
Najbolje varstvo proti vlagi i mrazi!

Pletenine
kakor jopice, lmsko pe-
rilo, nogavice, rokavice
v veliki izbiri pri
A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS.
Ljubljana, Mestni trg 19.